

13 Suurvaltojen välirikko

1. Merkitse maiden kohdalle nuoli ylös, jos maan asema oli vahvistunut toisen maailmansodan seurauksena tai nuoli alas, jos sen asema oli heikentynyt.

- Iso-Britannia
- Neuvostoliitto
- Ranska
- Saksa
- Yhdysvallat

2. Miksi Yhdysvaltojen, Ison-Britannian ja Ranskan suhteet Neuvostoliittoon huononivat toisen maailmansodan päätyttyä?

-----

3. Itä-Euroopan maat muuttuivat toisen maailmansodan jälkeen kansandemokratikoiksi. Millaisia muita kansandemokratiat olivat? Täydennä puuttuvat kohdat.

Valtaan nousivat ----- tai -----

Heidän valtaannousunsa tapahtui epärehellisillä ----- tai ----- vallan -----, Muut puolueet -----

Maat olivat tiukasti ----- käskyvallassa.

4. Kirjailija Mika Waltari matkusteli Euroopassa vuonna 1947 ja kirjasi tunnelmia matkasta kertovaan kirjaansa. Lue ote Waltarin kirjasta ja vastaa kysymykseen. Miksi Yhdysvallat auttoi viitsin mukaan Euroopan valtiotia sodan jälkeen?

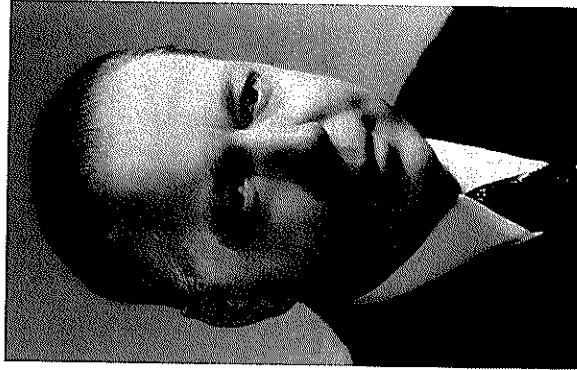

Syksyllä kierteli diplomaattipiireissä Ranskassa ja Italiassa varsin pureva viitsi, joka valottaa eräitä näkemystä kommunismin ja Amerikan Euroopan avun suhteista toisiinsa:

Plenen, rauhallisen maan valtiovarainministeri matkusti Amerikkaan pyytämään vaatimatonta lainaa. "Ermele kannuste kuin viitsi miljoonaa dollaria maamme jälleennäkennusta varten", hän selitti toiveikkaasti Yhdysvaltain rahaministerille. "Noin pientä summaa kongressi tuskin tulee vastustamaan", arveli amerikkalainen. Mutta äkkiä hänen mieleensä muistui jotakin, hän kaisoi tutkivasti plenen maan ministeriä silmiin ja kysäisi: "Miten on kommunismin laita maassamme?"

"Meillä ei ole lainkaan kommunisteja. Maassamme valitsee täydellinen rauha ja järjestys, eikä kommunismita ole jalansijaa", saattoi plenen maan ministeri hyvällä omatunolla vakuuttaa. "Viitsellä miljoonalla dollarilla..." "Ei käy päinsä", keskeytti amerikkalainen. "Me lainaamme ainoastaan sellaisille maille, joissa kommunisminvastainen toiminta on käynnissä. Hyvästi!"

Mika Waltari, Lähdin Istanbuliin

5. Yhdysvaltojen Neuvostoliiton lähettiä George Kennan lähetti sähkösen Moskovaan Washingtoniin Yhdysvaltojen johtajille helmikuussa 1946. Kuulisassa sähkösessään hän esitti näkemyksensä Neuvostoliiton tavoitteista Euroopassa. Lue sähkö ja vastaa kysymyksiin.

SALAINEN

Moskova 22.2.1946 No.21.00

Huomioita Neuvostoliiton tavoitteista tulevaisuudessa.

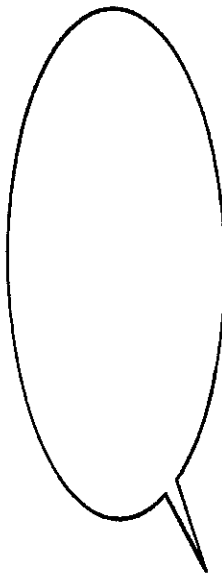
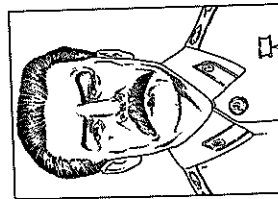
1. Neuvostoliitto on valmis tuhoamaan amerikkalaisen elintavan ja tekee kaikkensa vastustaa Neuvostoliiton tavoitteita kaikkialla maailmassa.
2. Tämänhetkinen Neuvostoliitto on suurin uhka, mikä on ikinä kohdistunut Yhdysvaltoihin.
3. Neuvostoliitto on jydäivissä.
4. Neuvostoliitto on pysäytettävä kaikkialla, missä se pyrkii eteneemään.
5. Edeillä oleva tavoite on mahdollista toteuttaa ilman sotaa.
6. Se tarkoittaa, että ihmiset on opetettava vastustamaan kommunismia tekemällä heidät vauraksi, onnelliseksi ja vapaiksi.

George F. Kennan, Memoirs 1925-1950 (lehtiön suom.)

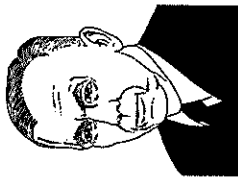
- a Miten Kennan arvioi Neuvostoliiton merkitystä Yhdysvalloille tulevaisuudessa?
-
-

- b Miten Yhdysvaltojen tuli vastata Neuvostoliiton tavoitteisiin?
-
-

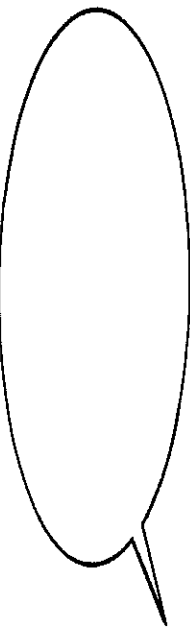
6. Täydennä puhelutpat.

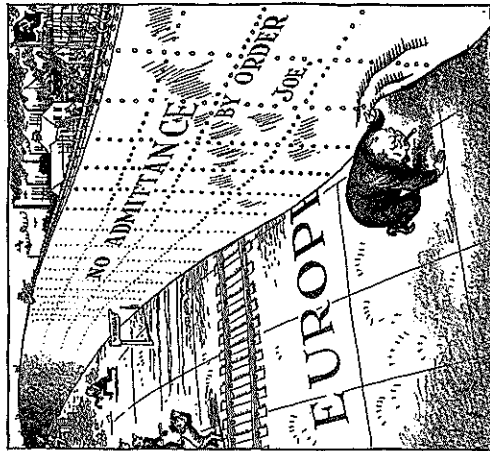
- a Stalinin puheenvuoro, jolla hän perustelee Neuvostoliiton oikeutta puuttua lään-Euroopan maiden asioihin.

- b Yhdysvaltojen George Marshallin puheenvuoro, jolla hän perustelee Yhdysvaltojen taloudellista tukea Länsi-Euroopan maille.

- c Yhdysvaltojen presidentin Trumanin lause, josta käy ilmi mitä hän tarkoitti julistaessaan Trumanin opin Yhdysvaltojen toimintaperiaatteeksi.

7. Oheisessa pilapiirroksessa on kuvattu Ison-Britannian pääministeri Winston Churchill.

- a Mistä Churchilliin liittyvästä asiasta kuvassa on kyse?
-
-

- b Mitä tarkoittaa teksti "no admittance" ja mihin henkilöön voisi teksti "by order Joe" viitata?
-
-

19 Kylmä sota – Yhdysvallat vastaan Neuvostoliitto

1. Länsi ja itä

a Sijoita laatikon käsitteet oikealle puolelle kylmän sodan jakolinjaa.

Varsovan liitto	USA	kansandemokratiat	NATO	sosialismi
Neuvostoliitto	monipuoluedemokratia	CIA		
kommunistinen puolue	Saksan demokraattinen tasavalta (DDR)			
markkinatalous	mielipiteen- ja sananvapaus	sananvapaus rajoitettu		
	Saksan Liittotasavalta (BRD)	KGB		

Länsiblokki

Itäblokki

-----

b Mitä tarkoitettiin idän ja lännen välisellä kauhun tasapainolla?

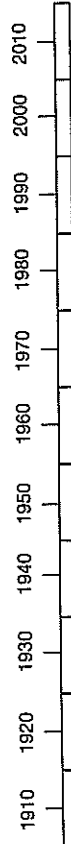

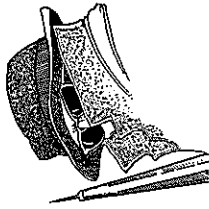
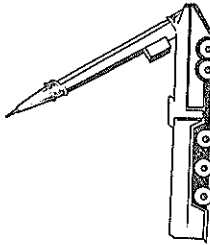
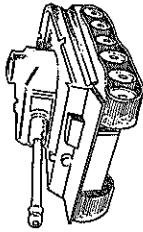

-----

2. Värjät aikajanelle kylmän sodan aikakausi.

3. Millaisilla eri keinoilla kylmää sotaa käytiin? Pohdi, mihin keinoihin kuvat viittaavat.

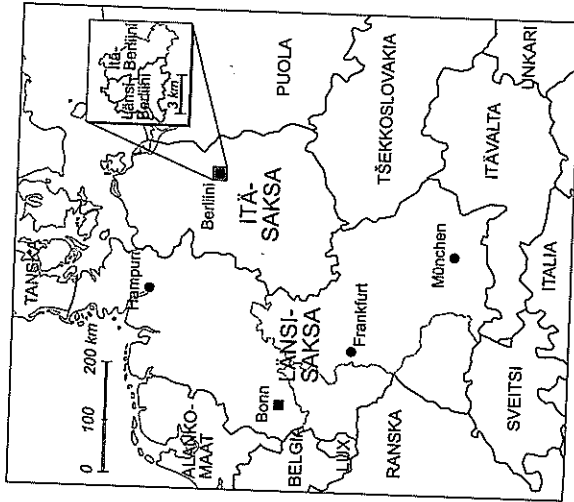

Kaksi Saksaa

4. Tutki oheista Saksan karttaa.
- a Merkitse karttaan sinisellä Yhdysvaltojen, Ison-Britannian ja Ranskan miehitysvyöhyke eli Länsi-Saksa.
  - b Merkitse karttaan punaisella Neuvostoliiton miehitysvyöhyke eli Itä-Saksa.
  - c Mitä erikoista oli Itä-Saksan puolelle jääneessä Berliinissä?

-----

5. Vastaa seuraaviin kysymyksiin:

a Miksi sotiliitto Nato alun perin perustettiin? Mikä oli sen alkuperäinen tehtävä?

 -----

b Mitkä kaksi Euroopan ulkopuolista maata kuuluivat myös Natoon?

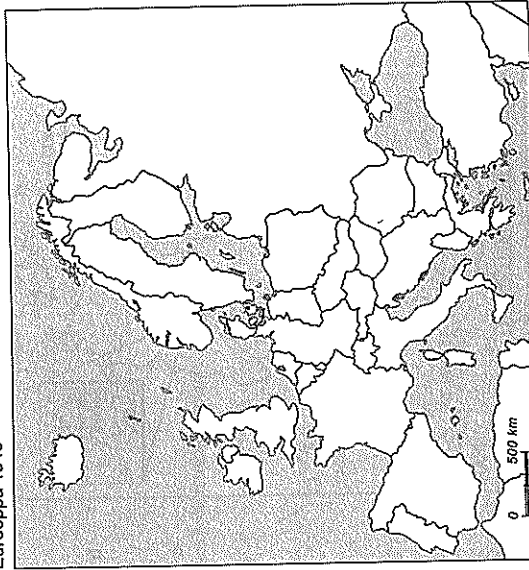
c Minkä järjestön Neuvostoliitto perusti Naton vastineeksi?

 -----

6. Tutki oheista karttaa.

- a Merkitse karttaan Naton jäsenvalliot.
 b Merkitse karttaan Varsovan liiton jäsenvalliot.
 c Merkitse karttaan puolueettomat valtiot.

Eurooppa 1949

7. Lue seuraavat Helsingin Sanomien uutiset vuodelta 1957 ja vastaa kysymyksiin.

Moskova 5.9. Neuvostomarsalkka ennustaa lännelle tuhoa

Neuvostoliiton ilmavoimien komentaja varoitti sunnuntaina Pravda-lehden julkaisemassa artikkelissa Yhdysvaltoja ja sen liittolaisia siitä, että niitä odottaa täydellinen tuho, jos sota alkaa. Marsalkka Konstantin Vershinin kertoi, että ylivoimaiset venäläiset ydinaseet, mantereiden väliset ohjuksat ja atomilammuksilla varustetut sukellusveneet ovat valmiita ryhtymään toimintaan tuota pikaa sodan sattuessa. Viime heinäkuussa varosotaministeri Aleksander Vasiljevski ennusti julmaa kohtaloa Yhdysvalloille Neuvostoliiton vastaiskusta, jos Yhdysvallat käy hyökkäykseen.

Helsingin Sanomat 9.9.1957

Parisi 19.12. Atomikärkien varastoiminen Eurooppaan tärkein päätös

Pohjois-Atlantin liitto löi kansainväliseen pelipöytänsä torstaina uudet vaihtinsa, joilla se haluaa vastata Neuvostoliiton kasvaneen sotilaallisen voiman muodostamaan uhkaan. Puolustusjärjestö päätti varastoida Eurooppaan ohjuksiksi sopivia atomikärkeitä, joita jäsenvaltiot saavat tarpeen tullen käyttää puolustukseen. Näiden atomikärkien sekä ohjusten jakamiseen ja käyttöön liittyvistä järjestelyistä päätetään puolustusliiton puolustusneuvotteluiden mukaisesti jokaisen jäsenen kanssa tehdyn sopimuksen perusteella.

Helsingin Sanomat 20.12.1957

a Mihin kylmän sodan taistelukeinoihin uutiset liittyvät?

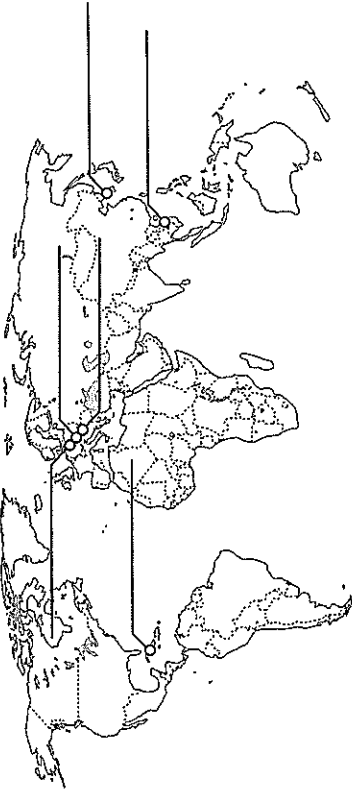
b Miksi arvelet kylmän sodan osapuolten julkaiseen tällaisia uutisia vastustajan ja omien kansalaisten tiedoksi?

 -----

20 Kylmää ja kuumaa sotaa

1. Kylmän sodan kriisipäähakkeet

Mitä kartalla olevissa paikoissa tapahtui kylmän sodan aikana? Sijotia viivoille kylmän sodan kriisit.

2. Kirjoita, mikä kriisi on kyseessä seuraavissa tapauksissa.

a Saarivaltion kriisi kärjisty mieltei Neuvostoliiton ja Yhdysvaltojen ydinsodaksi.

b Neuvostoliitto kukisti sosialismin uudistamista kannattaneen kansanliikkeen.

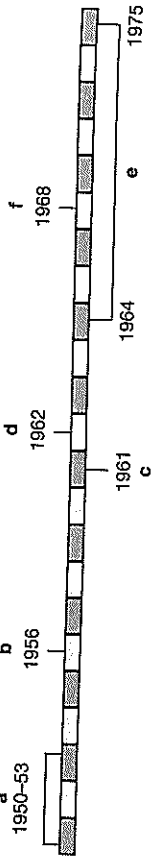
c Yhdysvallat yritti estää kommunismin leviämistä Aasiassa taistelemalla sissiliikettä vastaan.

d Kaupunki jaettiin kahtia muurilla, jota ihmiset eivät voineet liikkua vapaasti kaupungin halki kulkevan maiden välisen rajan yli.

e Maa on edelleen jaettuna kahteen valtioon tämän sodan seurauksena.

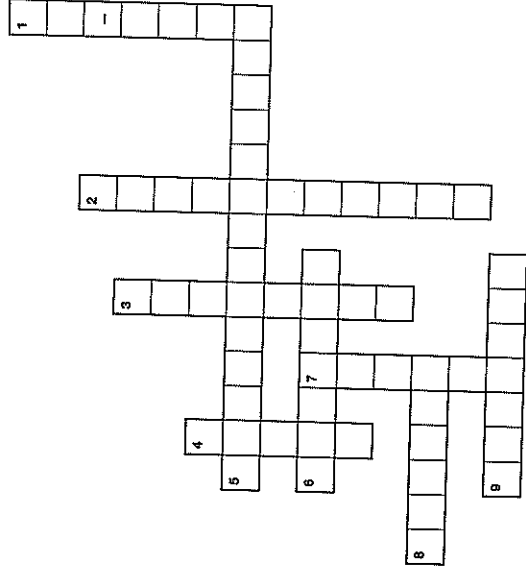
f Varsovan liiton joukot kukkivat vapaamielisen uudistusliikkeen, joka oli vaatinut maan irrottamista Neuvostoliiton määräysvallasta.

3. Sijotia kriisit kylmän sodan aikajanelle.

- a _____
- b _____
- c _____
- d _____
- e _____
- f _____

4. Ratkaise Vietnamin sotaan liittyyvä ristikkö.

Vaakasuuraa:

- 5 Sodankäynnittaktiikka, joka aiheutti ongelmia Yhdysvaltojen armeijalle
- 6 Yhdysvaltojen presidentti, josta tuli Vietnamin sodan johdosta epäsuosittu
- 8 Vietnamin entinen siirtomaaisäntä
- 9 Monet amerikkalaisotilaat käyttivät niitä

Pystysuoraan:

- 1 Tiedostusvälineiden ansiosta Vietnamin sota oli ensimmäinen...
- 2 Yhdysvaltojen armeijan käyttämä kaasivyrryky
- 3 Vietnamin kommunistinen sissiliike
- 4 Presidentti, joka veti Yhdysvaltojen joukot pois Vietnamista
- 7 Aine, jota käytettiin Yhdysvaltojen armeijan palopommeissa

Neuvostoliitto sijoittaa ydinohjuksia Kuubaan
Yhdysvallat julistaa Kuuban saartoon
Castro nousee valtaan Kuubassa
Neuvostoliitto poistaa ydinohjuksensa

Kuubasta

Kuuma linja perustetaan

Kylmässä sodassa liennytyksen aika
Supervallat ajautuvat kohti sotaa

5. Järjestä Kuuban kriisiin liittyvät asiat oikeiden otsikoiden alle.

Syyt

Sauraukset

Tapahtumat

6. Tutki tilastoa ja karttaa nykyisestä Pohjois- ja Etelä-Koreasta.

	Etelä-Korea	Pohjois-Korea
Virallinen nimi	Korean tasavalta	Korean demokraattinen kansantasavalta
Asukasluku	48 milj.	22 miljoonaa
Elämänohde	78 v	64 v
Bruttokansantuote asukasta kohden	18 171 €	745 €
Puolustuspoitilikka	Läheinen liittosuhde Yhdysvaltojen kanssa	Mahdollisesti ydinasevaltio. Läheisin tukija Kiina.
Väkinainen armeijan vanhuus	687 000 henkilöä. Lisäksi maassa on vakituisesti 29 000 Yhdysvaltojen armeijan sotilasta.	1,21 milj.

HS Kuukauslehti 9/2007

a Kumpi Koreoista on vauraampi? Perustele.

b Ota tilaston avulla kantaa väitteeseen: "Kylmä sota jatkuu Korean niemimaalla edelleen."

Vapaudella on monia ongelmia, eikä demokratia ole täydellistä. Meidän ei kuitenkaan koskaan ole täytynyt rakentaa muuria pitäksemme väkemme maassamme - estääksemme heitä jättämästä meitä. - -

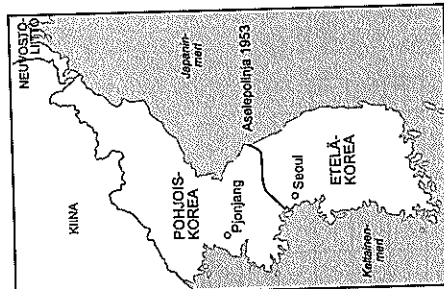
Vaikka muuri on kommunismin järjestyksen epäoikeudenmukaisuuden ilmeisin ja selvin osoitus, paljastaan kaikelle maailmalle, me emme nauti asiasta, sillä se on loukkaus ihmiskuntaa vastaan. Se erottaa perheitä, jakaa aviomiehiä ja -vaimoja sekä veljiä ja sisaria ja jättää vapaana ihmisenä koen ylpeyttä saavottelevia. Kaikki vapaat ihmiset, missä he asuvatkaan, ovat berliiniläisiä. Sen vuoksi siinä noista: Ich bin ein Berliner (Olen berliiniläinen).

Suuret puheet jotka muuttivat maailmaa

Yhteiskuntajärjestelmien taisteilu jatkuu maailmassa huolimatta yksittäisistä ihmisistä. Lenin sanoi: Jokaisen on valittava puolensa tässä taistelussa. Pyrkimys yrittää väittää puolensa valitseminen johtaa väistämättä epäonnistumiseen. Nyt yksi maa yrittää verhoata pyrkimyksensä irrottautua sosialististen maiden liittosta julistamalla olevansa molempien osapuolien ystävä ja puolueeton. - -

Jos sosialismille vihամieliset sisäiset tai ulkoiset voimat yrittävät kääntää jonkin sosialistisen maan kehityksen markkinatalouden suuntaan - - ongelma ei koske vain tuon maan asukkaita, vaan kaikkia sosialistisia maita.

R. Edmonds, Soviet Foreign Policy 1962-1973 (suom. Ville Korvakka)

7. Kennedy ja Berliinin muuri

Yhdysvaltojen presidentti John F. Kennedy vieraili Länsi-Berlinissä vuonna 1963. Berliinin muurilla hän piti kuuluisan puheensa Länsi-Berliinin asukkaille. Puhe käsittelee muurin rakentamista ja sen aiheuttamia seurauksia. Lue vieressä oleva Kennedyn puhe ja vastaa kysymyksiin.

a Miten Kennedy suhtautuu kommunismin?

b Mitä seurauksia muurin rakentamisella oli saksalaisten elämään?

c Mitä Kennedy mielestäsi halusi sanoa kutsumalla itseään Berliinin asukkaaksi sanoessaan: "Ich bin ein Berliner" "Olen berliiniläinen"?

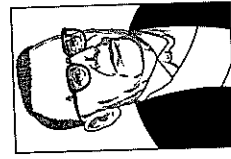
8. Tšekkoslovakian tapahtumien jälkeen Neuvostoliiton johtaja Leonid Brežnev selvitti Varsovan liiton toimenpiteitä. Lue teksti ja vastaa kysymyksiin.

a Miten Brežnev suhtautui siihen, että jokin sosialistinen maa yritti irrottautua sosialististen maiden yhteisöstä?

b Miten jonkin maan irrottautumisyritys vaikuttaisi muihin sosialistisiin maihin?

23 Suomen uusi ulkopoliittinen linja

1. Allieviiva puhelukuplasta Paasikiven linjaan liittyvät oikeat asiat.

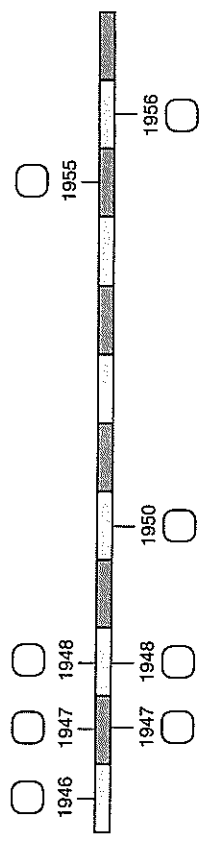
Tosiasioiden tunnistaminen on kaiken viisauden alku.
Pysyttelemme suurvaltojen kiistoissa puolueettomana.
Suomen on liityttävä sotilasliitto Naton jäseneksi.
Neuvostoliitto ei saa päättää sisäisistä asioistamme.
Suomen on liittouduttava Neuvostoliiton kanssa.
Neuvostoliitto on saatava vakuuttuneeksi, että Suomi ei ole sille uhka.

2. Lue Suomen ja Neuvostoliiton välillä solmitun YVA-sopimuksen ensimmäinen artikla ja vastaa kysymyksiin.

- a Minkä maa on kirjattu sopimukseen suurimmaksi uhkaksi Neuvostoliiton turvallisuudelle?
- b Pohdi, miksi juuri tämä maa mainitaan sopimuksessa.
- c Voiko Neuvostoliitto lähettää Suomeen joukkojaan automaattisesti, mikäli Suomen kautta yritetään hyökätä Neuvostoliittoon?

1. artikla
Siinä tapauksessa, että Suomi tai Neuvostoliitto Suomen alueen kautta joutuvat aseellisen hyökkäyksen kohteeksi Saksan tai muun sen kanssa liitossa olevan valtion taholta, Suomi uskollisena velvoittuu itsenäisensä valtiona tulee taistelemaan hyökkäyksen torjumiseksi. Suomi kohdistaa tällöin kaikki käytettävissään olevat voimat puolustamaan alueensa koskemattomuutta maalla, merellä ja ilmassa ja tekee sen Suomen rajojen sisäpuolella tämän sopimuksen määrätelmien velvoitusten mukaisesti tarpeen vaatiessa Neuvostoliiton avustamana tai yhdessä sen kanssa. Ylimääräisissä tapauksissa Neuvostoliitto antaa Suomelle tarpeen vaatimaa apua, jonka antamisesta sopimuspuolet sopivat keskenään.

3. Merkitse tapahtumiin liittyvä kirjain oikean vuosiluvun kohdalle.

- a Paasikivi valitaan Mannerheimin jälkeen presidentiksi.
b Suomi liittyy YK:n jäseneksi.
c Valvontakomissio poistuu maasta.
d Pariisissa solmitaan Suomen ja Neuvostoliiton lopullinen rauhansopimus.
- e Ystävyys- yhteistyö- ja avunantosopimus eli YVA-sopimus solmitaan.
f Porkkalan tukikohta palautetaan.
g SKDL kärsii tappion eduskuntavaaleissa.
h Paasikivi valitaan uudelleen presidentiksi.

Vaalitulos 1945

Puolue	*	**
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	50	-85
Suomen kansan demokraattinen liitto	49	+49
Maaalaisliitto	49	-7
Kansallinen Kokoomuspuolue	28	+3
Ruotsalainen kansanpuolue	14	-4
Kansallinen edistyspuolue	9	+3
Pienviljelijäin puolue	0	-2
Ruotsalainen vasemmisto	1	+1

* paikkoja eduskuntaan /200
** muutos edellisiin vaaleihin

Vaalitulos 1948

Puolue	*	**
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue	54	
Maaalaisliitto	56	
Suomen Kansan Demokraattinen Liitto	38	
Kansallinen Kokoomuspuolue	33	
Ruotsalainen kansanpuolue	13	
Kansallinen Edistyspuolue	5	
Åländsk Samling	1	

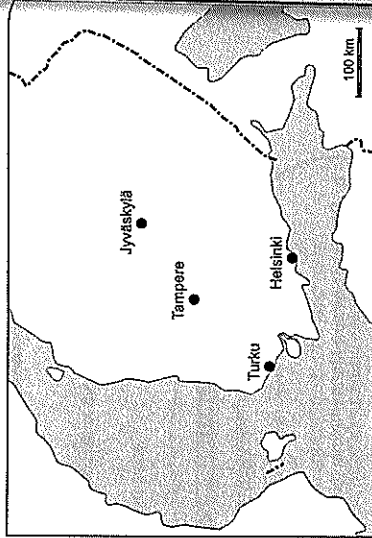
* paikkoja eduskuntaan /200
** muutos edellisiin vaaleihin

4. Tutki eduskuntavaalien tuloksia vuosilta 1945 ja 1948 ja vastaa kysymyksiin.
- a Laske muutos vuoden 1948 vaaleissa verrattuna vuoden 1945 tulokseen niiden puolueiden osalta, jotka saivat paikkoja vuoden 1945 vaaleissa eduskuntaan. Merkitse luku taulukkoon.
- b Mikä puolue kärsi suurimman tappion vuoden 1948 vaaleissa?

- c Mitkä puolueet voittivat vuoden 1948 vaaleissa lisää paikkoja?
- d Pohdi, miksi SKDL oli saanut niin paljon ääniä vuoden 1945 vaaleissa?

5. Väilrauhansopimuksen nojalla Suomi joutui luovuttamaan Porkkalan Neuvostoliiton sotilastukikohdaksi. Tutki karttaa ja merkitse siihen Porkkalan sijainti.

6. Lue Puolustusvoimien kenraalin Erik Heinrichsin arvio Porkkalan tukikohdan merkityksestä Suomen turvallisuudelle ja vastaa kysymyksiin.

a Jos Neuvostoliitto joutuisi sotaan jonkin suurvallan kanssa, mitä Suomelle saattaisi tapahtua Porkkalan tukikohdan takia?

 -----

b Mikä Suomen kaupungeista joutuisi erityisesti vaaraan? Miksi?

 -----

c Mitä Heinrichs ehdotti ratkaisuksi edellisen kysymyksen ongelmaan?

 -----

d Selvitä oppikirjasta miksi ja milloin Neuvostoliitto palautti Porkkalan tukikohta-alueen Suomelle?

 -----

7. Suomen turvallisuuspoliisin eli suojelupoliisin tehtävänä on torjua Suomen valtion turvallisuutta uhkaavat hankkeet, kuten terroristi-iskut, vallankaappaukset tai vakolijät, jotka hankkivat ulkomaille Suomea koskevia salaisia tietoja. Suojelupoliisi seuraa epäilyttäviä henkilöitä ja kerää heidän toiminnastaan tietoa henkilömappeihin. Tutki taulukkoa suojelupoliisin toiminnasta vuosina 1954–1958 ja vastaa kysymyksiin.

Suojelupoliisin uusien henkilömappien perustamisen pääasiallinen syy vuosina 1954–1958

Politiittinen toiminta	
Äärioikeisto	1 kpl
Vakolu ja tiedustelu	
Neuvostoliiton hyväksi	65 kpl
Ulkomaille Neuvostoliiton hyväksi	3 kpl
Lännen hyväksi	3 kpl
Neuvostoliitossa lännen hyväksi	3 kpl
Muu Neuvostoliittoon liittyvä syy	32 kpl

Muu syy	
Kriminaali	2 kpl
Häirikkö, hujarit	2 kpl

Matti Simola-Tuulia Sirvio (toim.), Isänmaan puolesta: Suojelupoliisi 50 vuotta

a Millaisten henkilöiden toimintaa Suojelupoliisi seurasi eniten?

 -----

b Mitkä olivat toiseksi ja kolmanneksi yleisimmät syyt epäilyttävän henkilön toiminnan seuraamiselle?

 -----

c Mitä epäilyttävien henkilöiden pelättiin mahdollisesti yrittävän Suomessa?

Mikäli suursota suurvaltojen välillä syttyy suunnataan operaatiot myös Porkkalan tukikohdan huolto- ja viestiyhteyksiä kohtaan. Näin tapahtuu miltei ehdottomalla varmuudella. On myös huomattava, että Helsinki on tärkein etappiasema kulketuksille Neuvostoliitosta Porkkalaan.

Nämä viittaukset pakottavat meitä perusteellisesti ja ilman ennakkoluuloja tutkimaan kysymystä, onko Suomella, joka tietenkin sotatapaüksessakin tahtoo kunnioittaa venäläisille Porkkalaan nähden myönnettämiään oikeuksia, ylipäänsä mitään edellytyksiä pysyä todella puolueettomana Neuvostoliiton ja jonkun muun suurvallan välisessä sodassa. --

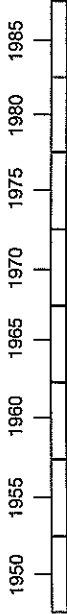
On syytä vakavasti harkita pääkaupungin siirtoa pois Porkkalan ympäristöstä. Helsinki ei alun pitäen ollut kuin Venäjän valtakuntaan liitetyn suuriruhtinaskunnan pääkaupunki ja sopikin vain sellaisena. Oli virhe, ettei pääkaupunkia jo ennen viimeisiä sota siirretty muualle. Pääkaupungin siirto Tampereelle tai Jyväskylään osittain poistaisi ne painajaisurien tapaiset turteet, jotka meidän taholla liittyvät Porkkalan kysymykseen.

Jari Leskinen - Pekka Siivast, Suljettu Aika

22 Paasikiven-Kekkonen linjalla

1. Merkitse aikajanelle Urho Kekkonen presidenttikauden ensimmäinen ja viimeinen vuosi. Vältä vuosilukujen välinen alue.

2. Kekkonen presidenttikaudelle mahtui useita merkittäviä tapahtumia. Sijoita sanalaatikossa mainittu tapahtuma oikeaan viiheen yhteyteen. Sama tapahtuma voi sopia useaan eri vaihtoehtoon.

noottikriisi ETYK poikkeuslaki yöpakkaset yleislakko

a Neuvostoliiton mielestä Suomen hallitukseen oli otettu Neuvostoliittoon vihamielisesti suhtautuvia poliitikkoja.

b Suomi oli sekavassa tilanteessa työntekijöiden vaadittua tuntuvia palkankorotuksia.

c Kriisin taustalla vaikuttivat idän ja lännen kiristyneet suhteet Berliinin asemasta käydyn kamppailun johdosta.

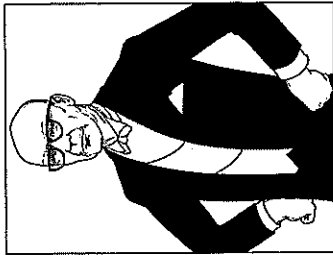
d Useiden maiden valtionpäämiehet kokoontuivat Helsinkiin neuvottelemaan Euroopan turvallisuuteen liittyvistä kysymyksistä.

e Neuvostoliitto ehdotti YYA-sopimuksen mukaista sotilaallista yhteistyötä Länsi-Saksan aiheuttaman uhan johdosta.

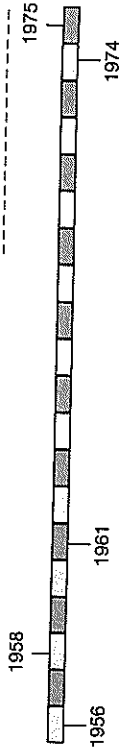
f Suomen hallitus joutui eroamaan Neuvostoliiton painostuksesta.

g Kekkonen valittiin kriisin jälkeen pidetyissä vaaleissa äänivyöryllä presidentiksi.

h Kekkonen valitaan presidentiksi ilman vaaleja eduskunnan päätöksellä

3. Merkitse tehtävän 2. tapahtumat aikajanelle oikean vuosiluvun kohdalle.

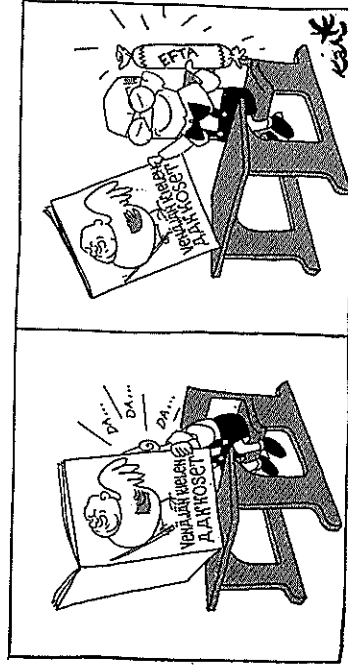

4. Kirjoita, mitä tarkoittavat seuraavat kirjainlyhenteet.

a Efta b EEC

5. Miksi Suomelle oli tärkeää päästä mukaan Eftan ja EEC:n toimintaan?

6. Tutki Kari Suomalaisen näkemystä Kekkonen Neuvostoliiton johtajien kanssa käymistä Efta-sopimusneuvotteluista. Mitä kuvan piirtäjän mukaan Kekkonen oli tehtävä, jotta Efta-ratkaisu onnistuisi?

AHKEROINNIN PALKKANSI -- KUKKO MUNII!

7. Lue Urho Kekkosen nootikittisin jälkeen vuonna 1961 radiossa ja televisiossa pitämä puhe, jossa hän selvitti suomalaisille kriisin taustoja ja ratkaisua. Vastaa sen jälkeen kysymyksiin.

a Mihin Neuvostoliiton kannalta kielteiseen historian tapahtumaan Kekkonen viittaa käsitellessään Länsi-Saksan Neuvostoliitolle aiheuttamaa uhkaa?

 -----

b Jotta Suomen ja Neuvostoliiton välisissä suhteissa välityttäisiin ikävyksiltä, mihin Neuvostoliitto oli saatava luottamaan?

 -----

c Miten Neuvostoliitto ja länsivallat suhtautuivat Kekkonen mukaan Suomen puolueettomuuspolitiikkaan?

 -----

d Mitä arvelet Kekkonen vihjalevan sanoessaan, että "jos meidän ei onnistu pysyä Paasikiven aloittamalla poliittisella linjalla, meitä odottavat raskaat ja kovat kohtalot"?

Neuvostoliiton huolestuneisuus Länsi-Saksan kiikdytetyn aseistautumisen johdosta on tosiasia, ja se on aito - ja historian valossa hyvin ymmärrettävä. Tämä selkeä sanelee Neuvostoliiton toimenpiteet. Jos Neuvostoliitolla ei ole epäilyksiä Suomen ulkopoliittisen asenteen suhteen, sen ei tarvitse hankkia Suomen suunnalla sotilaallista varmuutta. Toinen sanaan, jos Neuvostoliitto luottaa Suomen politiikkaan ja Suomen poliittiseen johtoon, sen ei tarvitse rauhan aikana turvautua YVA-sopimuksen mukaisiin sotilasneuvotteluihin. --

Olen ollut selvillä, että Neuvostoliitto hyväksyy ja antaa tukensa Suomen puolueettomuuspolitiikalle. Myös läntiset valtiot ovat nytemmin ilmoittaneet kannattavansa Suomen puolueettomuuspolitiikkaa. On erittäin tärkeää todeta, että Neuvostoliitto kirjityneen maailmanpoliittisen tilanteen alkanakin pitää Suomen puolueettomuuspolitiikkaa oman turvallisuuspolitiikkansa olennaisena osana. --

Olen pelännyt epäonnistumista Suomen kansan puolesta, koska olen sydämeni pohjasta ollut vakuuttunut, että jos meidän ei onnistu pysyä Paasikiven aloittamalla poliittisella linjalla, meitä odottavat raskaat ja kovat kohtalot. --

Suuret puheet jotka muuttivat maailmaa

Moskovassa 24.11.1960

SALAINEN

Neuvostoliiton ulkomaankauppaministeri N.S. Patolitshev

Tänään allekirjoitettua sopimusta (Suomen ja Neuvostoliiton kaupallisten suhteiden järjestämiseksi) toteutetaan siten, että jos Suomi tekee erityisen kaupallisen sopimuksen Euroopan vapaakauppaliiton (Efta) kanssa, niin Suomi soveltaa välittömästi ja korvausnähdän kaikkia niitä kaupallisen alan etuja, helpotuksia, etuoikeuksia tai ryönnötyksiä, joita Suomi mainitun Euroopan vapaakauppaliiton kanssa tekemänsä sopimuksen perusteella antaa tämän liiton (Efta) jäsenmalle.

Näin sovittu ymmärretään yllämainitun tullikysymyksiä koskevan sopimuksen osaksi. Vastaanotakaa, herra ministeri, korkean kunnioitukseni vakuutus.

Ahti Karjalainen

Suomen ulkomaankauppaministeri

Jukka Seppinen, Suomen Efta-raittaisu yöpaikasten ja nootikittisin välissä

9. Selvitä, mitä tarkoitettiin käsitteellä suomettuminen.

 -----

10. Ota selvää, miten suomettuminen vaikutti suomalaisessa viihde maailmassa. Käytä lähteenä internetiä.

a Mitä tapahtui Renny Harlinin vuonna 1985 ohjaamalle elokuvalla Jäätävä Polte?

 -----

b Mitä tapahtui Sleepy Sleepers -yhtyeen Takaisin Karjalaan -levyn julkistamisen jälkeen vuonna 1977?

 -----

23 Suomalainen hyvinvointivaltio rakennetaan

1. Mitä kaikkea Suomessa vuonna 1952 tapahtui? Kerää alla olevaan laatikkoon vuoden 1982 tärkeimmät tapahtumat ja selvitä myös tapahtumien merkitys suomalaisille.

Tapahtuma	Tapahtuman merkitys suomalaisille

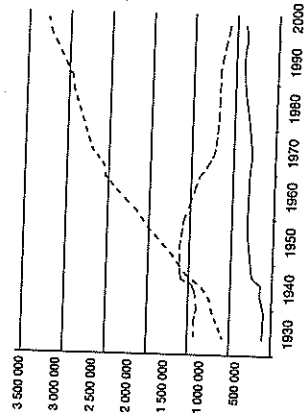
2. Luvun keskeisistä käsitteistä ovat kirjaimet menneet sekaisin. Järjestä kirjaimet uudelleen niin, että niistä muodostuu kirjan tekstissä mainittuja käsitteitä. Saat apua tehtäväästä 3.

- ÖTLÄHI -----
- POILETAAMYLSI -----
- ATOSSETVAUKKOR -----
- SOLINETA -----
- SUUSLAIRTOSII -----
- KENLEENRAJÄLNENMITA -----
- ISTOUR -----
- TAPAMAALKO -----
- ASSAMRISTUMI -----
- MUURAKENTOSNE -----

3. Kirjoita edellisen tehtävän käsitteet oikean käsitteenmäärityksen perään.

- a Ihmiset muuttivat työn perässä kaupunkiin ja maaseutu alkoi autioitua. -----
- b Järjestettiin Suomessa kesällä 1952. -----
- c Kaupunkiin rakennettiin uusia asuinpaikkoja. -----
- d Sodan tuhojen korjaaminen. -----
- e Saatiin maksettua Neuvostoliitolle vuonna 1952. -----
- f Muutettiin toiseen maahan työskentelemään. -----
- g Siirtolaisuuden kohde. -----
- h Maatalouden työpaikat vähenivät ja palvelualojen työpaikat lisääntyivät. -----
- i Perheet vaurastuivat. -----
- j Suuntautui aluksi Ruotsiin, myöhemmin Espanjaan. -----

4. Alla oleva kuvaaja kuvaa maatalopakoa ja kaupungistumista. Tutki kuvaajaa ja vastaa kysymyksiin.

a Milloin kaupunkien väkiluku ylitti maaseutumaisen kuntien väkiluvun?

b Millä vuosikymmenellä kaupunkien väkiluku alkoi kasvaa selvästi?

c Mistä maatilapako ja kaupungistuminen johtui?

- Kaupunkimaiset kunnat
- .... Taajaan asutut kunnat
- Maaseutumaiset kunnat

Väljän taloudellinen tutkimuskeskus, Tilastokeskus

24 Amerikkalainen unelma ja sen kääntöpuoli

1. Yhdistä oikeat henkilöt oikeaan tapahtumaan.
Martin Luther King	☐	A	Vuonna 1963 murhattu Yhdysvaltain presidentti
Ethel Rosenberg	☐	B	Kansalaisoikeustaistelija
Joseph McCarthy	☐	C	Sai kuulemantuomion vakoilusta Neuvostoliiton hyväksi
John F. Kennedy	☐	D	Kommunistien toimintaa tuikineen tutkijaryhmän johtaja ja senaattori
Robert Kennedy	☐	E	Senaattori ja presidenttiehdokas, joka murhattiin vuonna 1968

2. Lue vihjeet ja selvitä kirjan avulla mistä käsitteestä tai tapahtumasta on kyse.
- a Amerikkalaiset rakensivat pommitusjouja ja osivat kaasunaamaraita, koska he pelkäsivät Neuvostoliiton hyökkäystä.
-
-
-

- b Tutkijaryhmä tutki amerikkalaisia ihmisiä, joita oli pidätetty ja vangittu vain jopa nimettömien ilmiantojen perusteella.
-
-
-

- c Hipit vastustivat mielenosoituksissa varsinkin tätä tapahtumaa.
-
-
-

- d Mustien amerikkalaisten asema oli huonompi kuin valkoisten amerikkalaisten.
-
-
-

3. Lue oppikirjan sivulta 124 teksti Rosa Parks – ompelija ja kansalaisoikeustaiteija. Vastaa sen jälkeen kysymyksiin.

- a Kuinka rotusyrjintälait vaikuttivat mustien elämään?
-
-

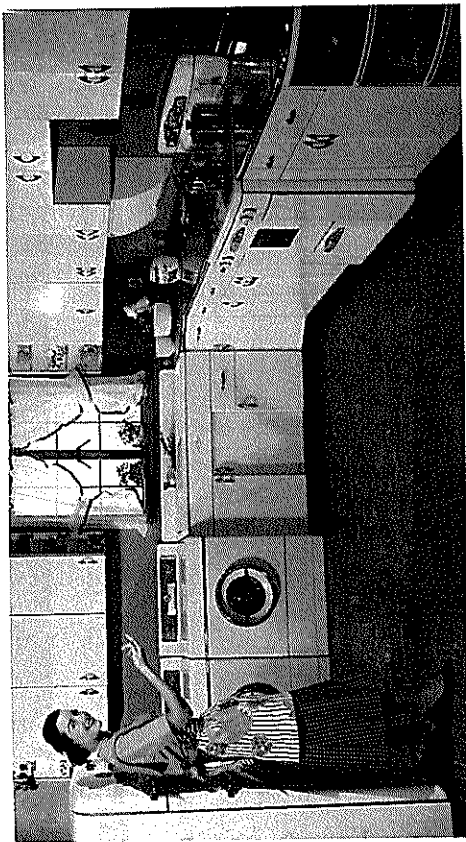
- b Miksi Rosa Parksin teko oli tärkeä mustien kansalaisoikeustaistelua ajatellen?
-
-

- c Kuinka kansalaisoikeustaistelussa onnistuttiin?
-
-

- d Onko Suomessa syrjintää? Jos on, niin kuinka se näkyy?
-
-

4. Olet 1960-luvun lopulla elävä nuori. Vastustat Vietnamin sotaa ja olet lähdössä mukaan mielenosoitukseen. Ongelmana kuitenkin on sotaa vastustavan julisteen puuttuminen. Suunnittele siis itsellesi Vietnamin sotaa vastustava juliste. Kuvita julisteesi ja keksi siihen nasevia iskulauseita.

5. Tutki kuvaa 1950-luvun amerikkalaisesta ihannekeittiöstä. Sanasokkeloon on piilotettu sekä kuvassa näkyviä että muitakin tavaroita. Etsi tavarat sanasokkelosta, niin saat selville, minkälaisia tavaroita vaurastuvalla amerikkalaisella keskituokalla oli varaa ostaa.

A	P	Y	Y	K	K	I	K	O	N	E	M	C	
I	N	K	I	U	P	K	E	S	A	P	R	O	M
M	V	T	A	H	J	K	P	Ä	Ö	R	O	M	
U	L	K	U	T	U	V	U	E	P	L	V	K	
R	Ö	P	T	I	T	H	H	J	U	F	I	S	
I	I	K	O	L	M	K	E	S	T	A	A	V	
H	E	I	Ö	P	A	O	L	K	S	L	S	K	
T	E	L	E	V	I	S	I	O	U	K	T	J	
E	I	O	S	L	M	K	N	P	Ä	S	I	T	
S	U	I	M	J	K	L	T	T	E	I	A	P	
A	S	L	O	K	M	U	T	R	S	L	T	O	
L	E	I	V	Ä	N	P	A	A	H	D	I	N	

6. Amerikkalaista elämäntapaa ihailtiin suuresti monissa maissa varsinkin 1950-luvulla.

a Miksi Yhdysvallat nähtiin monissa maissa ihannemaana?

---

b Millaiset asiat kuuluivat ihailtuun amerikkalaiseen elämäntapaan?

---

7. Ratkaise alla oleva ristikko vihjeiden avulla.

Vaakasuuraa

8 Mustien amerikkalaisten yritys parantaa omaa asemaansa

Pystysuuraa

1 Liike, jonka iskulauseeksi tuli rock, rauha ja rakkaus

2 Yritys pitää mustat ja valkoiset erossa toisistaan

3 Ihmisen arvostelu esim. ihonvärin tai uskonnon vuoksi

4 Uudenlaiset ravintolat, joista tuli varsinkin nuorten suosikkipaikkoja

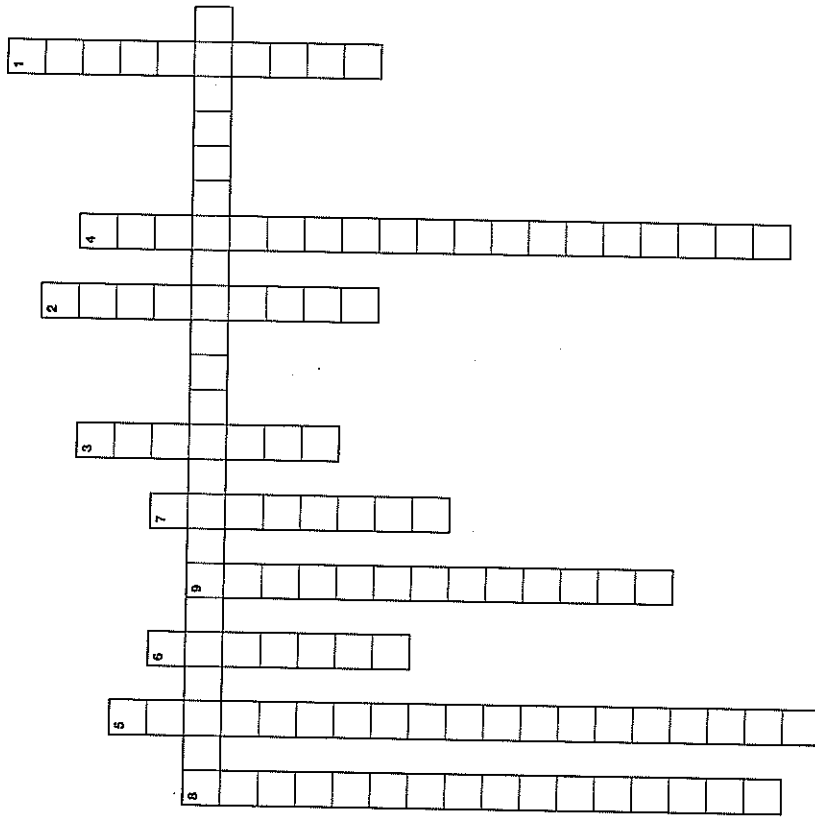
5 Laki, joka kielsi rotusyrjinnän

6 Teko, josta Rosenbergejä syytettiin

7 Vanhat tavat ja negatiiviset _____ vaikuttavat vieläkin mustien amerikkalaisten elämään

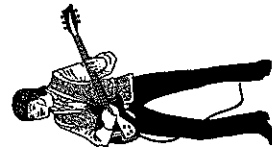
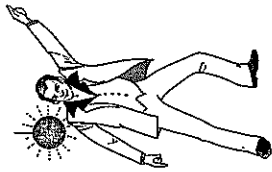
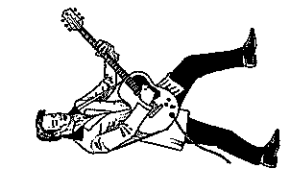
8 Tämän toiminnan kohteeksi joutuneita amerikkalaisia vangittiin ja kuulusteltiin tutkijaryhmän edessä.

9 Vaurauden symboli

25 Nuorisokulttuurin synty

1. Kirjoita kuvien yläpuolelle se vuosikymmen, jolloin kuvattu tyyli oli muotia. Kirjoita vielä kuvien alle se musiikkityyli, josta kuvan pukeutuminen on saanut vaikutteita.

2. Mainostajat kiinnostuivat nuorista 1950-luvulla.

- a Miksi nuorista tuli mainostajien näkökulmasta kiinnostava ryhmä juuri 1950-luvulla?

- b Minkälaisia tuotteita nuorille mainostettiin?

- c Minkälaiset mainokset saattoivat vedota parhaiten juuri nuorin kuluttajiin?

3. Nuorisokulttuurit vaikuttivat myös tapaan puhua. Nuorisolle syntyi oma puhetapansa, jota aikuisten oli joskus vaikeaa ymmärtää. Stadin slangia puhuttiin yleisesti helsinkiläisten nuorten keskuudessa 1950- ja 1960-luvulla.

- a Selvitä, mitä seuraavat sanat tarkoittavat.

jäbä _____
 kersa _____
 lorvia _____
 lätkässä _____
 jortsut _____
 lössi _____
 safkata _____
 simmis _____
 vekkari _____
 tällit _____

- b Mitkä sanoista ovat edelleen yleisesti käytössä?

- c Mistä kielistä anvelet yllä olevien sanojen tulevan?

- d Listaa viisi nykyään käytettyä slangisanaa. Testaa ymmärtääkö luokkakaverisi mitä sanoilla tarkoitat.

4. Piilipiirtäjä Karin piirros ilmestyi Helsingin Sanomissa vuonna 1952. Kuvassa on lättähätkä kutsuttuja nuoria miehiä. Saman tyylin naispuolisia edustajia kutsuttiin myöskin. Tutki kuvaa ja vastaa kysymyksiin.

a Millaiset vaatteet kuuluivat Karin mukaan lättähattujen tyylisiin?

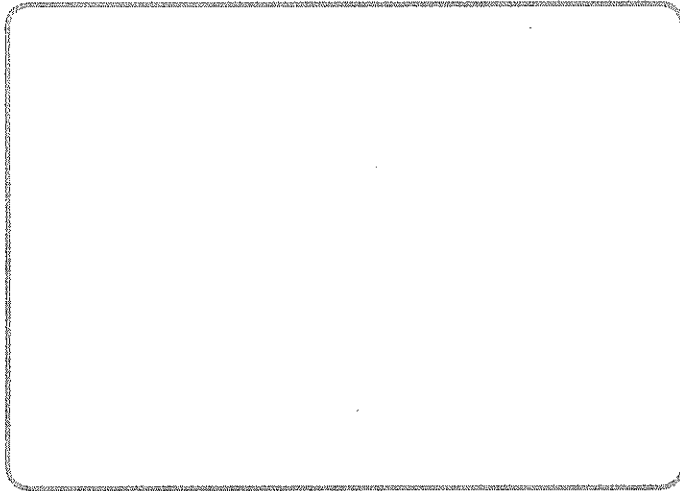
b Minkälaisissa paikoissa lättähätkät kuvan mukaan viettivät aikaa?

 -----

c Mitkä asiat lättähattujen tyylissä aiheuttivat vanhemmissa ihmisissä epäluuloa?

 -----

5. Piirrä oma piakuva jostakin nykyajan nuorisotyylisestä.

Tanssipalikoilla vallitsee rautalankakausi. Rytmikäs räminä hurmaa, hurmaa ja juovuttaa arvostelukyvyttömimmän osan (se on suurin) nuoresta yleisöstä. Alakäiset sähköittävät rimputtajat, joiden oma osaaminen on sitä sun tätä, koristelevat yhänsä ylimielisesti kovalla työllä taittonsa hankkineita ammattimuisikoita. Ohnan heillä tukeaan puolikasvuksen yleisön hillitön suosio. Mutta pian, kun viljitys menee ohi, myydään rautalankakalustoa vanhojen tavarain kaupassa pilkkahintaan. --

Erään kappaleen esitykseen kuuluu, että yhtye ensin hakkasi käsillään tahtia niin tauan,

että yleisö yhtyi siihen ja vasta sitten räinäytti kitaransa pauhaamaan. Merin yleisön puolelle katsomaan lähemmin niitä yleisön jäseniä, jotka innokkaimmin läpsyivät. Niin sanotut piimat, korostetusti pukeutuneet ja purukumia jauhavat, muodostivat innokkaimman yleisön. Täämpänä seisoi vatsupää poikapuolista yleisöä, ilmeisesti kouluilaisia. --

Rautalankamusikki on täydellisesti tuottava ajanvietemusikkin laji. Sitä paitsi se on osoittautunut moraalila heikentäväksi: eräänlaiseksi juovuttavaksi nautintoaineeksi.

Suomen Kuvalehti 1963

6. Lue yllä oleva kuvaus rautalankamusikista Suomessa. Vastaa sitten kysymyksiin.
- a Kuinka toimittaja suhtautuu rautalankamusikkiin?

 -----

b Mitkä ovat toimittajan mielestä rautalankamusikin huonoimmat puolet?

 -----

c Millaisena toimittaja näkee rautalankamusikin tulevaisuuden?

 -----

d Millaiseksi toimittaja kuvaa musiikkia kuuntelevan yleisön?

 -----

7. Olet nuortenlehti Suosikin toimittaja. Olet ollut kuuntelemassa samaa yhtyettä kuin Suomen Kuvalehden toimittaja edellisessä tehtävässä. Kirjoita samasta tapahtumasta nuorille suunnattu lehtikirjoitus.

 -----

26 Neuvostoihmisen arkea ja juhlaa

1. Seuraavat käsitteet liittyvät elämään Neuvostoliitossa, mutta miten? Kirjoita oikea selitys sanalle.

- a lokkaus -----
- b toisinaijattellija -----
- c kulutustavarat -----
- d ideologia -----

2. Ovatko seuraavat väitteet oikein vai väärin? Korjaa väärät väitteet.

- a Ulkomaanmatkat olivat kaikkien perheiden kesän kohokohtia. -----

b Neuvostoliittoa vaivasivat jatkuvat taloudelliset ongelmat. -----

c Vapaita asuntoja oli tarjolla kaikille niiltä haluaville. -----

d Pioneerijärjestö oli urheiluseura. -----

e Vanhempien säästöt menivät lasten koulumaksuihin. -----

f Nuoret saattoivat vain haaveilla farkuista Neuvostoliitossa. -----

1963	1. Neuvostoliitto	2. Ruotsi	3. Tšekkoslovakia
1964	1. Neuvostoliitto	2. Ruotsi	3. Tšekkoslovakia
1965	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Ruotsi
1966	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Kanada
1967	1. Neuvostoliitto	2. Ruotsi	3. Kanada
1968	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Kanada
1969	1. Neuvostoliitto	2. Ruotsi	3. Tšekkoslovakia
1970	1. Neuvostoliitto	2. Ruotsi	3. Tšekkoslovakia
1971	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Ruotsi
1972	1. Tšekkoslovakia	2. Neuvostoliitto	3. Ruotsi
1973	1. Neuvostoliitto	2. Ruotsi	3. Tšekkoslovakia
1974	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Ruotsi
1975	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Ruotsi
1976	1. Tšekkoslovakia	2. Neuvostoliitto	3. Ruotsi
1977	1. Tšekkoslovakia	2. Ruotsi	3. Neuvostoliitto
1978	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Kanada
1979	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Ruotsi
1981	1. Neuvostoliitto	2. Ruotsi	3. Tšekkoslovakia
1982	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Kanada
1983	1. Neuvostoliitto	2. Tšekkoslovakia	3. Kanada

MTV3-jääkiekon MM-kisojen kultamaat kautta aikojen

c Mistä nimitys punakone saattaisi tulla?

-----

d Montako mitalia Suomi sai kyseisenä ajanjaksona MM-kisoissa?

-----

e Mikä voisi olla selys Kanadan huonolle menestykselle MM-kisoissa?

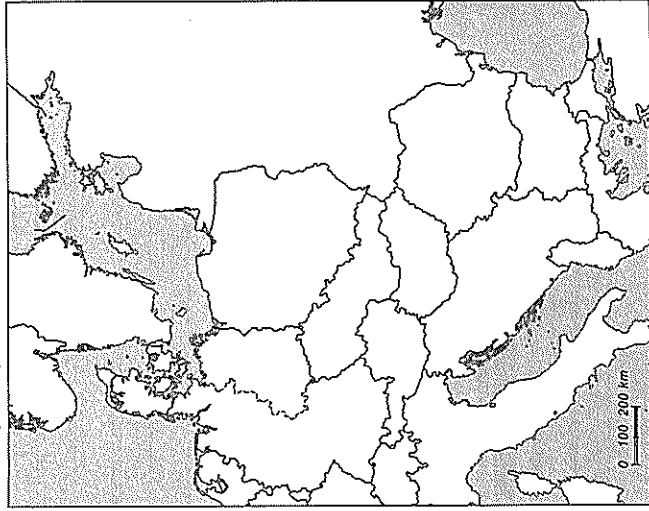
-----

27 Sosialistinen järjestelmä romahtaa

Itä-Euroopan luopuminen sosialismista vuonna 1989-90

- Väritä karttaan sosialismista luopuneet Itä-Euroopan valtiot DDR, Puola, Tšekkoslovakia, Unkari, Romania, Bulgaria, Jugoslavia ja Albania.
- Täydennä puuttuvat sanat käyttäen hyväksi oppikirjan tekstiä.
Kommunistien valta päättyy Itä-Euroopassa
 Kylmän sodan aikana -----
 ----- tukahdutti Itä-Euroopassa muutosta
 vaatineet kansanousut tai uudistusmieliset
 tahot ----- . Nyt -----
 Mihail ----- ilmoitti,
 ettei Neuvostoliitto tulisi enää puuttumaan
 liittolaismaidensa sisäisiin asioihin, kuten se
 oli aikanaan tehnyt esimerkiksi ----- ja -----

Kymmenet tuhannet ihmiset eri puolilla Itä-Eurooppaa ilmaantuivat rohkeasti -----
 ----- vaatimaan uudistuksia ja vapaampia oloja. Lopulta kaikki Itä-Euroopan valtiot
 luopuivat kommunistisesta ----- . Muiden puolueiden toiminta sallittiin
 ja maissa järjestettiin vapaat ----- . Sosialistisen järjestelmän nopea ja
 rauhanomainen romahtaminen tuli yllätyksenä kaikille ----- osapuolille.
 Valta vaihtui verettömästi kaikkialla muualla paitsi ----- .

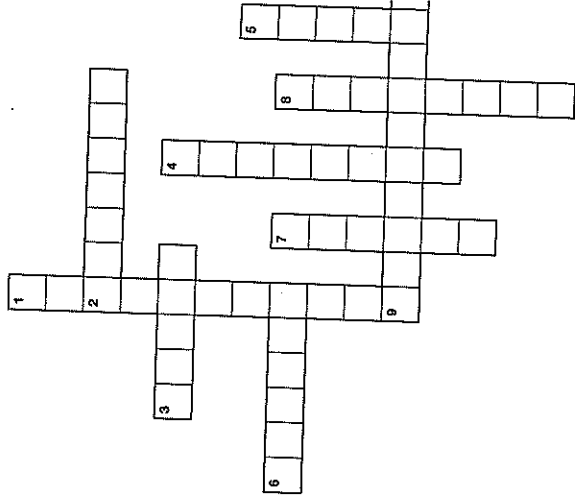
3. Täydennä sanaristikko.

Vaakasuuraaan

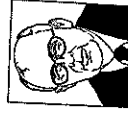
- Nicolae Ceausescu johti pitkään tätä maata
- Euroopan talouden veturi yli 80 miljoonalla asukkaallaan
- Omisti maat ja tehtaat
- sosialistisessa järjestelmässä
- Neuvostoliitto jumittui pitkään sotaan tässä maassa 1979-198

Pystysuuraaan

- Gorbatsövin talouden uudistusohjelma
- Tässä kaupungissa muuri erotti ihmiset toisistaan
- Solidaarisuus-liikkeen kotimaa
- Yhdysvaltojen presidentti, joka esitteli Tähtien sota -aseohjelman
- Gorbatsövin avoimuuspolitiikka

4. Nimeä kuvissa olevat Neuvostoliiton johtajat. Neuvostoliiton ensimmäisen johtajan kuva puuttuu.
 Kuka hän oli?

5. Pohdi, mikä vapaus tai asia sinulta pitäisi riistää, jotta lähtisit kadulle osoittamaan mieltäsi oman henkesi menettämisenkin uhalla. Luettele kolme tärkeintä ihmisten perusoikeutta.

-----

6. Mitä yhteistä oli Neuvostoliiton Afganistanin sodalla ja Yhdysvaltojen Vietnamin sodalla?

-----

7. Miksi sosialistinen järjestelmä romahti Itä-Euroopassa 1980-luvun lopulla?

-----

8. Berliinin muurin länsipuoli oli ns. Eastside Gallery.

a Piirrä tähän laatikkoon oma graffiti, joka ottaa kantaa kylmään sotaan.

- b Mieti, miksi Itä-Saksan puolella Berliinin muurissa ei ollut graffiteja.
